

..... pieczęć WKK										
	Kod ucznia									
			-			-				
	Dzień		Miesiąc			Rok				
DATA URODZENIA UCZNIĄ										

KONKURS HISTORYCZNY

DLA UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH

ETAP WOJEWÓDZKI

Drogi Uczniu,

witaj na III etapie konkursu historycznego. Przeczytaj uważnie instrukcję i postaraj się prawidłowo odpowiedzieć na wszystkie pytania.

- **Arkusze liczy 15 stron i zawiera 18 zadań.**
- **Przed rozpoczęciem pracy sprawdź czy Twój test jest kompletny. Jeżeli zauważysz usterki, zgłoś ten fakt Komisji Konkursowej.**
- **Zadania czytaj uważnie i ze zrozumieniem.**
- **Odpowiedzi wpisuj czarnym lub niebieskim długopisem bądź piórem.**
- **Dbaj o czytelność pisma i precyzję odpowiedzi.**
- **Nie używaj korektora.**
- **Oceniane będą tylko odpowiedzi, które zostały umieszczone w miejscu do tego przeznaczonym.**
- **Brudnopis nie będzie oceniany.**

Czas pracy:

90 minut

Liczba punktów możliwych

do uzyskania:

100

Pracuj samodzielnie.

Powodzenia!

1. Na podstawie ilustracji i własnej wiedzy odpowiedz na pytania(3 p)

Iluminacja z Ewangeliarza Ottona III, ok. 1000 rok

a) odpowiedz, jaką polityczną ideę, dotyczącą funkcjonowania cesarstwa, stworzoną przez Ottona III, symbolizują powyższe ilustracje? (podaj nazwę koncepcji)

.....
.....

b) wyjaśnij, jaką rolę w tak zorganizowanym państwie przeznaczył Otton III Bolesławowi Chrobremu?

.....
.....
.....

c) podaj imię niemieckiego kronikarza, żyjącego w czasach Bolesława Chrobrego i nieprzychylnego polskiemu władcy, który opisał między innymi zjazd gnieźnieński

.....

2. Na podstawie przedstawionych poniżej informacji i własnej wiedzy wykonaj polecenia(2p)

a) wyjaśnij, jakim celom politycznym polskich władców służyły związki małżeńskie, zawierane z przedstawicielami rodów panujących w innych krajach

.....

.....

.....

b) wymień te kraje, w kierunku których zwrócona była polityka władców Polski u progu jej istnienia (na podstawie powyższych informacji)

.....

.....

3. Na podstawie źródła i własnej wiedzy wykonaj polecenia: (4p)

Jan Matejko, Wjazd Bolesława Chrobrego do Kijowa, obraz XIX wiek

a) podaj rok w którym odbyła się wyprawa ukazana na obrazie

.....

b) podaj imię zięcia Bolesława Chrobrego, którego polski władca chciał osadzić na tronie kijowskim

.....

c) podaj nazwę terytorium przyłączonego do Polski w wyniku tej wyprawy

.....

d) wyjaśnij, czym był Szczerbiec i w jaki sposób wiązał się on z wyprawą kijowską Bolesława Chrobrego

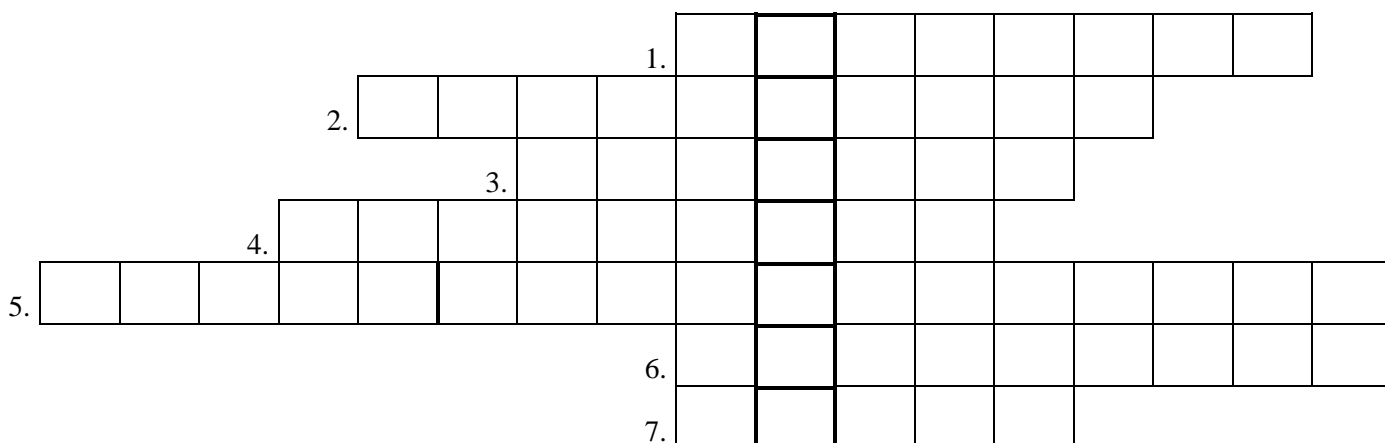
.....

.....

.....

4. (10p)

a) Rozwiąż krzyżówkę.

1. Moneta wybijana za czasów panowania w Krakowie Mieszka III o obniżonej zawartości srebra, często tak mała, że stempel wybijany był tylko z jednej strony monety

2. Książę gdański, dążący do pełnego uniezależnienia Pomorza od Polski, organizator zamachu w Gąsawie.

3. Miejsce bitwy stoczonej w 1195 roku, między zwolennikami Leszka Białego, a zwolennikami Mieszka Starego.

4. Nazwa, którą określano terytorium Litwy Właściwej.

5. Dokument wydany przez papieża dla episkopatu polskiego w 1136 roku potwierdzający niezależność arcybiskupstwa gnieźnieńskiego.

6. Zakaz odprawiania obrzędów religijnych na danym terytorium, nałożony jako kara przez władze kościelne.

7. Pierwsza warownia krzyżacka położona nad Wisłą, utworzona w 1220 roku.

b) Napisz hasło, które jest rozwiązaniem krzyżówki

c) Wyjaśnij, z jakim wydarzeniem związane jest hasło krzyżówki, podaj datę tego wydarzenia

.....
.....
.....

5. Wykonaj polecenia: (7p)

a) Dopisz informacje, dotyczące pierwszych przywilejów stanowych:

A) Miejsce nadania:

.....

Rok nadania:

1228

Władca, nadający przywilej:

.....

Treść: obietnica zachowania praw panów krakowskich i przywilejów Kościoła

B) Miejsce nadania:

Lutomysł

Rok nadania:

.....

Władca, nadający przywilej:

.....

Treść: nienaruszalność praw i uprawnień możnych, rycerzy, miast ziemi krakowskiej, nienakładanie nowych podatków, obsadzanie urzędów przez lokalnych panów, wypłacanie wynagrodzenia rycerzom.

C) Miejsce nadania:

.....

Rok nadania:

.....

Władca, nadający przywilej:

Leszek Biały

Treść: szeroki immunitet dla dóbr kościelnych, zwolnienie od zwierzchności sądowej i ciężarów prawa książęcego.

b) Wymień dwa stany społeczne, na których uformowanie się miały powyższe przywileje:

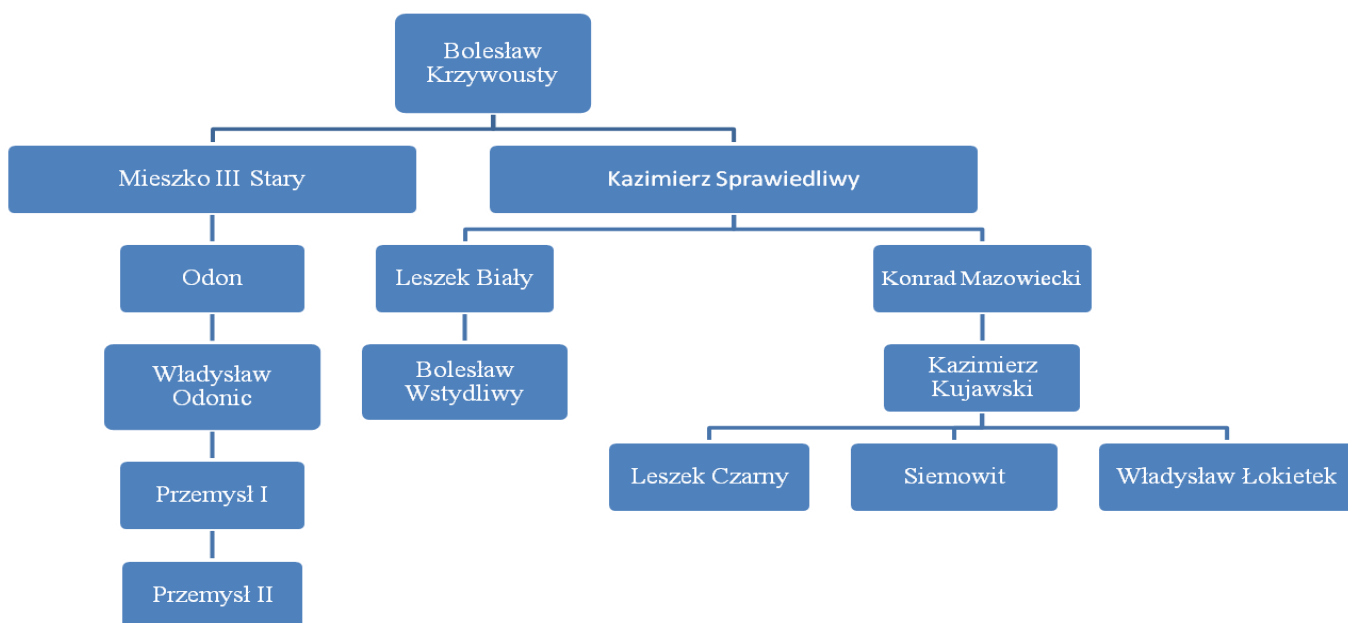
.....

.....

6. Rozstrzygnij, czy zdania są prawdziwe (P) , czy fałszywe (F). Odpowiedzi wpisz w wyznaczonych miejscach: (6p)

- a) Kanonizacja biskupa Stanisława została przeprowadzona dzięki staraniom Bolesława Wstydlivego i biskupa Prandoty
- b) Przybranym synem Bolesława Wstydlivego był Leszek Biały
- c) Układ w Kępnie z 1282 roku, zawarty przez Przemysła II i księcia gdańskiego Mściwoja II, mówił o dziedziczeniu Wielkopolski przez władcę Gdańska
- d) Arcybiskup gnieźnieński Jakub Świnka był jednym z głównych inicjatorów przywrócenia władzy królewskiej w Polsce, dążył do utrzymania języka polskiego w liturgii
- e) Syn Waclawa II, Waclaw III, był królem Polski, Czech i Węgier
- f) Od 1288 roku do 1290 roku władcą Krakowa był Henryk IV Probus

7. Na podstawie znajdującego się poniżej fragmentu tablicy genealogicznej i własnej wiedzy wykonaj zadania. (4p)

a) Określ stopień pokrewieństwa pomiędzy:
- Przemysłem II, a Mieszkiem III Starym

- Konradem Mazowieckim, a Leszkiem Białym

- Leszkiem Czarnym, a Konradem Mazowieckim

b) Biorąc pod uwagę powiązania rodzinne wyjaśnij, na jakiej podstawie Władysław Łokietek mógł ubiegać się o ziemię po zmarłym Leszku Czarnym

8. Na podstawie informacji, przedstawionych poniżej, rozpoznaj postacie (podaj imię, nazwisko bądź przydomek postaci – tam, gdzie to możliwe). Odpowiedzi wpisz w wyznaczonych miejscach. (10p)

a) Wielki książę Litwy, panujący na początku XIV wieku, dokonał ponownego zjednoczenia ziem litewskich:

.....

b) Książę śląski, najstarszy syn Henryka Pobożnego, znany z okrutnego i gwałtownego charakteru, w wyniku ciągłych wojen zbankrutował, oddał w zastaw biskupowi magdeburskiemu Lubusz:

.....

c) Książę głogowski, żył w II połowie XIII wieku, sojusznik Henryka IV Probusa, dążył do zjednoczenia pod swoimi rządami Śląska i Wielkopolski, rywalizował z Władysławem Łokietkiem:

.....

d) Biskup i starosta krakowski z przełomu XIII i XIV wieku, stronnik Wacława II a później jego następcy, przewodził grupie przeciwników Władysława Łokietka, którego obłożył nawet klątwą:

.....

e) Sędzia, reprezentował w Gdańsku rządy Władysława Łokietka, przywódca załogi grodu, broniącej się przed atakiem Brandenburczyków:

.....

f) Córka Władysława Łokietka, wydana za żonę króla Węgier:

.....

g) Arcybiskup, który dokonał koronacji Władysława Łokietka:

.....

h) Król Czech, jako następca Wacława II i Wacława III pretendował do tronu polskiego, popierany przez część społeczeństwa:

.....

i) Wójt Krakowa, w 1311/ 1312 roku stanął na czele buntu przeciw panowaniu Władysława Łokietka

.....

j) Piast mazowiecki, od 1324 roku książę Rusi Halickiej, zamordowany przez opozycję bojarską w 1340 roku:

.....

9. Do przedstawionych poniżej definicji dopisz pojęcia, które te definicje opisują (odpowiednie pojęcia wpisz w wyznaczonych do tego miejscach): (6p)

a) nakaz przemieszczania się przez obcych kupców tylko po wyznaczonych drogach, na których znajdowały się polskie miasta:

.....

b) przywilej handlowy, dotyczący określonych miast, nakazujący obcym kupcom wystawienia ich towarów na sprzedaż w tych miastach przez wyznaczony czas:

.....

c) średniowieczna nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej w ciężkozbrojnej jeździe rycerskiej, złożona z rycerza i jego pocztu, zazwyczaj 3 – 5 ludzi:

.....

d) od połowy XIII wieku nazwa dochodów władcy z kopalń soli i kruszców:

.....

e) utworzony w XIV wieku najwyższy sąd apelacyjny i wydający pouczenia prawne dotyczące miast lokowanych na prawie niemieckim:

.....

f) ustrój polityczny powstały w późnym średniowieczu wskutek wyodrębnienia się stanów społecznych, prowadził do stopniowego ograniczania władzy monarszej na rzecz stanów, głównie duchowieństwa i rycerstwa:

.....

10. Uporządkuj chronologicznie wydarzenia, dotyczące rozwoju państwa krzyżackiego i stosunków polsko – krzyżackich (wpisz odpowiednio cyfry od 1 do 5 obok poszczególnych wydarzeń): (3p)

a) opanowanie przez Krzyżaków ziemi Jaćwingów

b) „Złota bulla” cesarza Fryderyka II

c) rzeź Gdańska, zajęcie Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków

d) klęska wojsk krzyżackich nad jeziorem Durben

e) bitwa pod Płowcami

11. Do postaci uczonych polskich, żyjących w XIII wieku, dopasuj reprezentowane przez nich dziedziny wiedzy (wpisz odpowiednie oznaczenia literowe w wyznaczonych miejscach obok poszczególnych postaci): (5p)

- a) Benedykt Polak
- b) Jakub ze Skaryszewa
- c) Mikołaj z Polski
- d) Witelon
- e) Franko z Polski

- A) fizyk, autor traktatu o optyce „Perspektywa”
B) podróżnik, dotarł do Azji na dwór wielkiego chana
C) astronom, autor dzieła o przyrządach astronomicznych
D) lekarz
E) prawnik

12. Uzupełnij tekst: (11p)

Po zagarnięciu Pomorza Gdańskiego przez Krzyżaków Władysław Łokietek dążył do jego odzyskania. Nie dysponował jednak wystarczającymi siłami zbrojnymi, dlatego zażądał procesu kanonicznego. Odbył się on w miejscowości, w roku Na mocy wyroku tego sądu Krzyżacy mieli oddać Polsce obszar i wypłacić odszkodowanie w wysokości grzywien. Krzyżacy nie przyjęli tego wyroku. Zagrożeniem dla Władysława Łokietka był także ówczesny król czeski, następca Przemyślidów, W roku zawarł on w Toruniu sojusz z Krzyżakami, i jako polski król nadał im Pomorze Gdańskie. W tym samym roku wojska krzyżackie odebrały Polsce ziemię, zaś władca Czech wkroczył na Mazowsze. Największe zagrożenie dla Władysława Łokietka nadeszło w roku 1331, kiedy doszło do bitwy pod miejscowością Mimo tego, że był to polski sukces, w 1332 roku zawarto rozejm, w którego efekcie Krzyżacy zachowali następujące terytoria:, ziemię i

13. Dopasuj informacje (wpisz w wyznaczone miejsca w tabeli wybrane symbole odpowiedzi) dotyczące polityki zagranicznej Kazimierza Wielkiego. (4p)

Miejsce	Rok	Uczestniczące strony	Postanowienia, skutki
Wyszehrad			
Namysłów			
Sąd papieski w Warszawie			
Kalisz			

Informacje do dopasowania

Rok

- A) 1348
- B) 1339
- C) 1343
- D) 1335

Uczestniczące strony

- 1) Polska, Czechy
- 2) Jan Luksemburski, Karol Robert, Kazimierz Wielki
- 3) Polska, Krzyżacy

Postanowienia, skutki

- I) uznanie przez Kazimierza Wielkiego przyłączenia Śląska do Czech, rezygnacja z części długu władcy Czech wobec Polski
- II) zrzeczenie się przez władcę Czech pretensji do tronu polskiego za 20 tysięcy kóp groszy praskich, zrzeczenie się praw do Śląska i Księstwa Płockiego przez Kazimierza Wielkiego w zamian za potwierdzenie wycofania poparcia czeskiego dla Krzyżaków w sporze z Polską
- III) odzyskanie przez Polskę ziemi dobrzyńskiej i Kujaw, Pomorze Gdańskie „wieczystą jałmużną” króla polskiego
- IV) przyznanie Polsce praw do Pomorza Gdańskiego i ziemi chełmińskiej, nakaz wypłacenia przez Zakon Krzyżacki odszkodowania za najazdy w wysokości 200 tysięcy grzywien

14. Na podstawie tekstów źródłowych i własnej wiedzy wykonaj polecenia: (3p)

Źródło I

„Wtedy dopiero król Bolesław, zachęcając po imieniu każdego ze swoich, wdarł się jak lew krwi spragniony, w najgorętsze szyki wroga. I brak mi po prostu słów, jak straszną rzeź sprawił wśród tych, którzy stawili mu opór, i nikt by nie potrafił dokładną cyfrą określić tysięcy zabitych nieprzyjaciół... Taka była okazałość rycerska króla Bolesława, a nie mniejszą posiadał cnotę posłuszeństwa duchowego. Biskupów mianowicie i swoich kapelanów w tak wielkim zachowywał poszanowaniu, że nie pozwolił sobie usiąść, gdy oni stali (...), Boga czcił z największą pobożnością, Kościół święty wywyższał i obsypywał go królewskimi darami. (...) Wieśniaków swych również nie napędzał jak surowy, pan do robocizny, lecz jak łagodny ojciec pozwalał im żyć w spokoju. (...) Książąt zaś swoich, komesów i dostojników kochał jakby braci lub synów i zachowując własną godność, szanował ich jak mądry władca.”

Anonim tzw. Gall „Kronika polska”, Wrocław 1982 rok, strony 23, 24, 25, 30

Źródło II

„Ozdobiony koroną królewską, rządził po męsku i pożytecznie królestwem i narodem od Boga sobie powierzonym, albowiem wedle słów proroka miłował pokój, prawdę i sprawiedliwość. Był to najtroskliwszy opiekun i obrońca dobrych i sprawiedliwych, bardzo srogi zaś prześladowca złych, rozbójników, gwałtowników i potwarców. (...) król, dbały żarliwie o sprawiedliwość (...) za wspólną zgodą prałatów i baronów, kazał spisać ustawy zgodne z prawem i rozumem dla przestrzegania po wsze czasy, na ich podstawie sprawiedliwość każdemu miała być równo wymierzana. (...). Wystawił też wiele kościołów (...). Ten to król ponad wszystkich książąt polskich dzielnie rządził rzeczą popolitą, albowiem jak drugi Salomon wyniósł dzieła swoje, budując miasta, domy i grody (...) miasta i zamki opatrzył bardzo silnymi murami, budowlami i wieżami wyniosłymi, głębokimi fosami i innymi fortyfikacjami na ozdobę królestwa, a ku bezpieczeństwu i schronieniu narodu polskiego. Za panowania bowiem tego króla powstało w lasach, gajach i na karczowiskach prawie drugie tyle miast i wsi, ile ich przedtem było w królestwie polskim.”

Kronika Jana z Czarnkowa, Kraków 2001, strona 9-10

a) Wymień cechy, które według kronikarzy charakteryzowały postacie i rządy Bolesława Chrobrego i Kazimierza Wielkiego

.....

.....

.....

b) Rozstrzygnij, czy obraz władcy średniowiecznego przedstawiony w I i II źródle jest taki sam („tak”, lub „nie”). Swoją odpowiedź uzasadnij jednym zdaniem.

.....

.....

15. Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia: (4p)

„Inicjatorem założenia w Krakowie uniwersytetu był zapewne sam Kazimierz Wielki (...). Powstanie w stolicy jego państwa uczelni wyższej było jednym z wielu doniosłych planów króla, zmierzających do umocnienia niedawno zjednoczonego Królestwa na drodze przyspieszenia występujących w nim procesów modernizacyjnych w sferze gospodarczej, społecznej i kulturowej. (...) W powzięciu i wykonaniu tych planów brali czynny udział jego wybitni współpracownicy, przedstawiciele Kościoła. Był wśród nich Jarosław Bogoria Skotnicki, jego kanclerz, a potem arcybiskup gnieźnieński (...). Wybitną postacią był także Florian Mokroski, kanclerz ziemski łęczycki (...), król Kazimierz wyniósł go na godność ordynariusza krakowskiego (...). Kraj potrzebował wykształconych prawników, ale w szczególności kanonistów. Potrzebowano ich w dyplomacji, do pracy w kancelariach, gdzie redagowano dokumenty. Była to kancelaria królewska, ale równolegle kancelarie biskupie, miejskie, a także ziemskie. (...) Prawo kościelne i kościelny wymiar sprawiedliwości miały także znaczenie w stosunkach międzynarodowych. W Polsce dotyczyło to w szczególności stosunków z zakonem krzyżackim. Nie mając dostatecznych sił na odzyskanie zagarniętych przez Krzyżaków ziem pomorskiej, chełmińskiej, czy michałowskiej, za czasów właśnie Kazimierza Wielkiego podejmowano działania prawne.”

Wacław Uruszczak, „Powstanie Uniwersytetu w Krakowie w 1364 roku”, artykuł strona 1-2

a) Wyjaśnij powody utworzenia Akademii Krakowskiej. W jakich dziedzinach specjalistów potrzebowały instytucje państwowe i kościelne

.....
.....

b) Podaj imiona, nazwiska i funkcje osób wymienionych w tekście, które oprócz króla były zaangażowane w utworzenie Akademii

.....
.....

c) Na podstawie własnej wiedzy wymień trzy wydziały które tworzyły Akademię Krakowską

.....
.....

d) Napisz, do wzorów którego europejskiego uniwersytetu nawiązywała Akademia Krakowska

.....

16. Wykonaj polecenia: (9p)

a) Wyjaśnij, przedstawiając konkretne reformy wewnętrzne, przeprowadzone przez Kazimierza Wielkiego, znaczenie hasła zjednoczonego Królestwa Polskiego: „ jeden król, jedno prawo, jedna moneta”

.....
.....
.....

b) Biorąc pod uwagę sytuację międzynarodową Polski (zagrożenia wynikające z sąsiedztwa) wyjaśnij, dlaczego w czasach Kazimierza Wielkiego większość z ponad 50 zamków obronnych i 30 miast otoczonych murami obronnymi znajdowała się w trzech miejscach:

- na granicy śląsko-małopolskiej

.....
.....

- na Kujawach i Mazowszu

.....
.....

- na Rusi (Lwów)

.....
.....

c) Dopasuj informacje dotyczące sądownictwa polskiego w czasach Kazimierza Wielkiego (w wyznaczonych miejscach dopisz odpowiednie oznaczenia):

- A) sąd ziemski
- B) sąd grodzki
- C) sąd podkomorski
- D) sąd wiecowy

I) spory graniczne

II) odbywał się często pod przewodnictwem króla, rozstrzygał spory i apelacje, ustanawiał formy postępowania procesowego, później wypowiadał się też na tematy ogólnopaństwowe

III) rozstrzygał drobniejsze spory w sprawach cywilnych

IV) kierowany przez starostę, rozstrzygał w sprawach 4 głównych przestępstw (gwałt, rabunek na drodze, morderstwo, podpalenie) i rozpatrywał apelacje

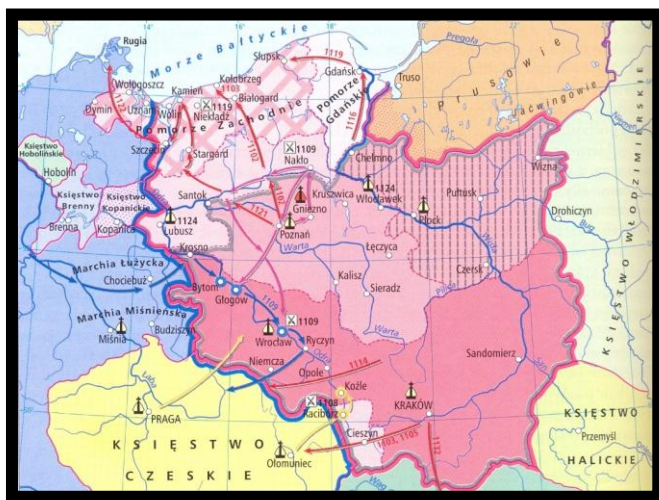
17. Wybierz i dopasuj podane tytuły do każdej z map (wpisz je w wyznaczonych miejscach na mapach). (4p)

A

C

B

D

Ryszard Kulesza, Krzysztof Kowalewski, „Zrozumieć przeszłość. Podręcznik do historii dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony, cz. 1”

- a) Polska za Mieszka I
- b) Polska za Bolesława Chrobrego
- c) Polska za Kazimierza Odnowiciela
- d) Polska za Bolesława Krzywoustego
- e) Polska za Władysława Łokietka
- f) Polska za Kazimierza Wielkiego

18. Podkreśl prawidłowe zakończenie zdania: (5p)

a) na zjeździe w Wyszehradzie Kazimierz Wielki zgodził się, aby- jeśli nie będzie miał męskiego potomka- po jego śmierci tron polski przejęli

Andegawenowie / Luksemburgowie

b) Ludwik I Wielki, chcąc pozyskać polską szlachtę, dał gwarancję zachowania praw przysługujących rycerstwu

w 1364 r. w Krakowie / w 1355 r. w Budzie

c) Córka Kazimierza Wielkiego- Elżbieta, została żoną

króla węgierskiego / księcia słupskiego Bogusława

d) Kazimierz Wielki swoim spadkobiercą, na gruncie prawa prywatnego uczynił

syna Ludwika Wielkiego/ swego adoptowanego wnuka

e) Terytorium państwa polskiego u schyłku rządów Kazimierza Wielkiego było

2-krotnie większe niż za Władysława Łokietka / 4-krotnie większe niż za Władysława Łokietka

Brudnopis